

NIKODEM SZAPIEL

* 11 II 1907, Żaki

† 15 VI 1986, Piaski

Nikodem Szapiel urodził się w poniedziałek 11 lutego 1907 roku. Co do daty nie ma rozbieżności, ale w odpisie dyplomu ukończenia Instytutu Pedagogicznego Związku Nauczycielstwa Polskiego w Warszawie, sporządzonym odręcznie zapewne przez samego absolwenta, podano, że przyszedł on na świat w Żakach (gmina Łyntupy, powiat święciański, województwo wileńskie), co stanowi istotny argument w ustalaniu rzeczywistych danych do biografii. W innym bowiem źródle znajduje się informacja o narodzinach chłopca w miasteczku Łyntupy położonym – według mapy administracyjnej II RP – również w gminie Łyntupy, w powiecie święciańskim, w województwie wileńskim¹. Wątpliwości nie budzą natomiast fakty, że ojcem Nikodema Szapiela był Feliks Szapiel (1870 – przed 1939), a matką – Michalina Szapiel z d. Sawosz (1870? – po 1953). Nikodem miał trzy siostry: Anielę (po mężu Szukiełojć), Helenę i Bronisławę (po mężu Zambrzycka, ur. w Miechowie).

We wtorek 7 października 1930 Nikodem Szapiel ożenił się z Zofią Markucką, urodzoną 1 czerwca 1908 roku w miejscowości Nowe Rady, zmarłą 13 sierpnia 1996 w Piaskach. Z tego związku urodziło się pięcioro dzieci: 1. Mieczysław Henryk (3 VII 1931, Jodoławka – 2 V 1952, Olsztyn²), 2. Teresa (25 X 1932, Nowoświęciany, po mężu Wasilewska – 1 XI 1992, Szczytno³), 3. Danuta Helena (6 XII 1936, po mężu Głusiuk, Święciany – 28 XI 2015, Lublin⁴), 4. Zbigniew Nikodem (27 V 1941, Mielegiany – 11 VIII 1996, Radom⁵), 5. Wojciech Zdzisław (7 II 1948, Szczytno – 11 IX 2010, Lublin).

Nikodem Szapiel ukończył Państwowe Seminarium Nauczycielskie Męskie w Święcianach (1928), następnie – Wyższy Kurs Nauczycielski w Warszawie (1934). Jeszcze przed II wojną światową odbył częściowo studia w Instytucie Pedagogicznym Związku Nauczycielstwa Polskiego w Warszawie (1935–1937).

Przed wojną Nikodem i Zofia Szapielowie uczyli w 3-klasowej Publicznej Szkole Powszechnej w Daugieliszkach. Budynek był murowany. Mieściło się w nim oprócz

¹ Zob. stronę <https://www.myheritage.pl/site-family-tree-182612002/%C5%BCuk?srsId=AfmBOoq33TS4LCgQ1pB2-HNc7iW6wmDYQO9U149lfOozUIVPvXv0o6lf> (21 XII 2024).

² Mieczysław Henryk Szapiel zmarł w wieku 21 lat. Jest pochowany na Cmentarzu św. Józefa w Olsztynie.

³ Teresa i Jan (1927–1991) Wasilewscy są pochowani na cmentarzu komunalnym w Szczytnie (kwatera C IV, rząd III, numer grobu 1).

⁴ Danuta Helena i Andrzej (1936–1998) Głusiukowie są pochowani na cmentarzu komunalnym w Lublinie – Majdanek (kwatera S5K6, rząd 10, numer grobu 18).

⁵ Zbigniew Nikodem Szapiel jest pochowany na Cmentarzu Parafii św. Wacława w Radomiu (kwatera 9A, rząd 3, numer grobu 19; id 16960).

izb lekcyjnych również mieszkanie dla kierownika placówki. Byli nimi kolejno Aleksander Żelobowski i Nikodem Szapiel. Ich małżonki oraz kilku innych nauczycieli zajmowało się nauczaniem⁶. Po aneksji ziem polskich przez Armię Czerwoną, dokonanej 17 września 1939 roku, Państwo Szapielowie podjęli decyzję o opuszczeniu Nowych Daugieliszek i udali się z trójką dzieci do Święcian.

W 1946 roku Nikodem Szapiel stał się słuchaczem Studium Dokończeniowego tegoż Instytutu na podstawie uchwały z 5 października 1946 roku (nr II KN – 709/46). W czasie trwania studiów wykonał wszystkie prace przewidziane programem Instytutu Pedagogicznego ZNP, jak:

- 1) z grupy nauk głównych: z zakresu pedagogiki, psychologii, socjologii i dydaktyki;
- 2) z grupy nauk pomocniczych: z zakresu filozofii, ekonomii, etnografii, prawodawstwa, biologii wieku dziecięcego, ustroju i organizacji szkolnictwa, organizacji techniki i higieny pracy umysłowej;
- 3) z grupy zagadnień kulturalno-artystycznych: z zakresu muzyki, malarstwa, sztuk plastycznych, teatru i kultury żywego słowa.

Na koniec studiów Nikodem Szapiel napisał i obronił pracę dyplomową *Analiza rysunków samorządnie przez dzieci wykonanych* oraz zdał egzamin końcowy z wynikiem dobrym (1947). Na tej podstawie Komisja Egzaminacyjna Instytutu Pedagogicznego ZNP w Warszawie przyznała Nikodemowi Szapielowi dyplom ukończenia uczelni. W myśl § 1 ust. 3 rozporządzenia Ministra Oświaty z 18 sierpnia 1945 roku (Dz. Urz. Min. Ośw. nr 4, poz. 109) dyplom był równoważny z dyplomem na nauczyciela liceów pedagogicznych i dawał uprawnienia określone w § I rozporządzenia Ministra Oświaty z 20 listopada 1946 roku o studiach wyższych uprawniających do wyższego uposażenia (Dz. Urz. Min. Ośw. nr 11, poz. 321). Dyplom nosił numer 159 i został wystawiony w Warszawie 20 czerwca 1947. Wiarygodność odpisu z dyplomem potwierdziła ówczesna dyrektorka Gimnazjum dla Dorosłych w Szczytnie Profesor Maria Wanda Korzon (1903–1995).

Przez pewien czas Nikodem Szapiel uczył zapewne w szczycieńskim Gimnazjum dla Dorosłych lub Liceum Ogólnokształcącym dla Dorosłych, być może filozofii i języka rosyjskiego, następnie w tutejszym Państwowym Liceum Pedagogicznym, by przenieść się następnie do Państwowego Liceum Pedagogicznego w Mrągowie. W Szczytnie 7 lutego 1948 roku urodził się syn Państwa Szapielów, Wojciech Zdzisław. Również w Szczytnie pozostała ich córka Teresa, która wyszła za mąż za Jana Wasilewskiego i przyjęła jego nazwisko.

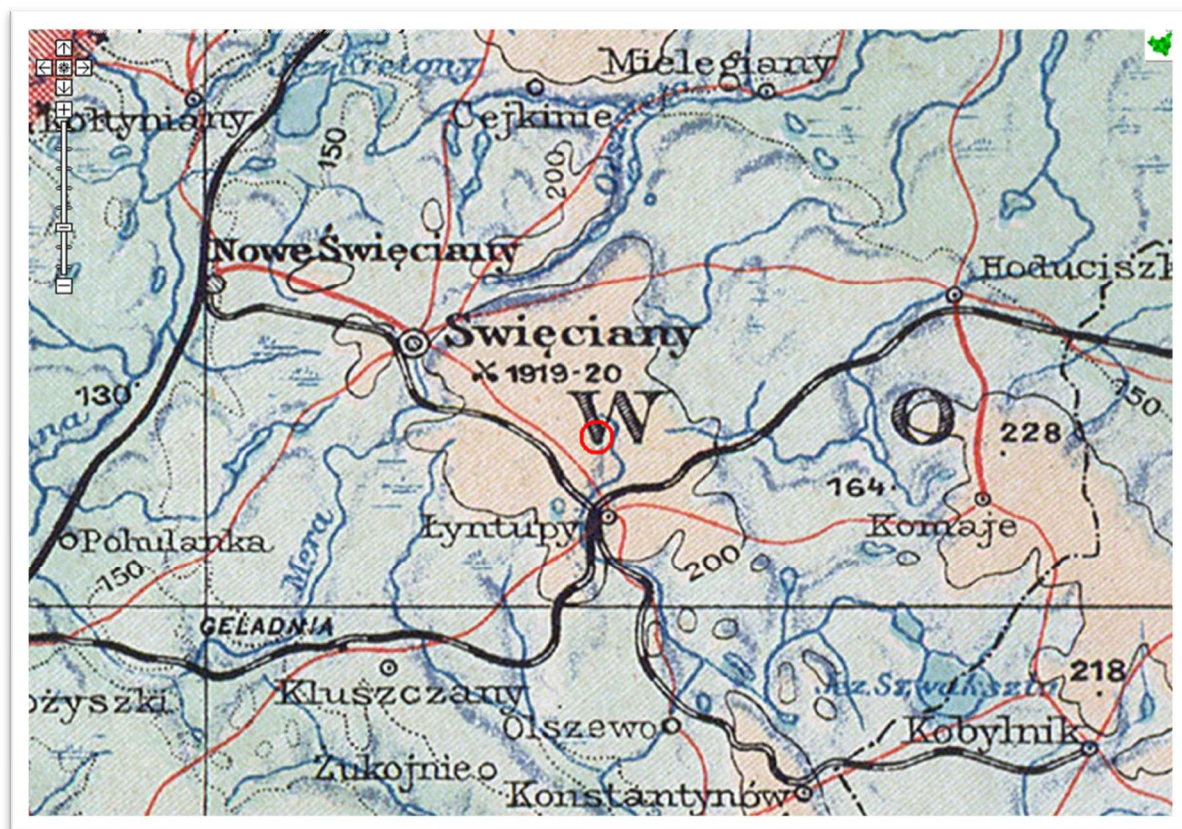
W mrągowskim Liceum Pedagogicznym Nikodem Szapiel wykładał pedagogikę i metodykę nauczania oraz prowadził praktyki pedagogiczne. Gdy w 1953 otwarto

⁶ Zob. Z. Sobolewski, *Kresy Wschodnie pod okupacjami 1939–1945. Daugieliszki*. Skierniewice 1992, maszynopis, s. 1; https://dlibra.karta.org.pl/Content/65667/AW_II_1428_2k.pdf (21 XII 2024).

Państwowe Liceum Pedagogiczne w Piaskach, Zofia i Nikodem Szapielowie razem zmienili miejsce zatrudnienia. Nikodem Szapiel otrzymał stanowisko dyrektora po ustępującej Jadwidze Cichulskiej. Liceum to, jak i inne w Polsce, istniało do 1970 roku. Wiele wskazuje na to, że Profesor Nikodem Szapiel pracował tutaj do emerytury. Zmarł w niedzielę 15 czerwca 1986 roku w Piaskach, przeżywszy 79 lat, i został pochowany na miejscowym cmentarzu.

ANEKS FOTOGRAFICZNY

MIEJSCE URODZENIA

Ryc. Miejsce urodzenia Nikodema Szapiela na mapie II RP:
wieś Żaki, gmina Łyntupy, powiat święciański, województwo wileńskie
(miejscowość jest oznaczona czerwonym kółkiem).

Źródło: <https://www.kami.net.pl/kresy/> (22 XII 2024)

Archiwalny materiał kadrowy LO zeskanowała Anna Tobolewska
Biogram napisał i całość opracował dr hab. Grzegorz Ojcewicz